

## Krosword

### PABABAG:

- Usa ka rebolusyonaryong organisasyong Moro nga nakigbisog alang sa katungod sa kaugalingong paghukom
- usa ka missile o eksplosibo nga gigamit isip hinagiban ug kusog kaayo og buto
- butang nga gamiton sa pagsala;
- ang Sumerian nga diyosa nga nagpapel sa kalibutan; ang katugbang ni Akkadian Aruru.
- inisyal sa Ka Bob Ruiz Command, usa ka rebolusyonaryong martir dapit sa Surigao del Sur diin kaniya gipahinungod kining ngalana
- titulo sa mga hari, prinsipe o tsip sa Java, Borneo uban pang nasud
- kapital nga syudad sa Catanduanes
- White Area* pinamubo
- buntag; anti-meridian pinamubo
- usa ka hayop (mam-mal) nga may tulo ka
- tiil nga didto lang makita sa kalasangan sa Habagatang Venezuela, sa Guianas ug Northern Brazil nga anaa magpuyo sa taas sa kahoy ug ang kinaon mao lang ang dahon sa *trumpet-tree* ug taliis kaayo og tingog kun matugaw.
- disciplinary action pinamubo
- taktikal opensiba pinamubo
- pamaagi sa pag-ila; laing kahulogan: (*psychoanalysis*) bahin sa utok nga mao ang *unconscious* nga tinubdan sa mga *instinctive impulses* nga nagpangita sa katagbawan subay sa *pleasure principle* ug girendahan sa ego ug superego sa dili pa mopatigbabaw.
- puy-anan sa mga bangis nga mananap
- Armando Liwanag, Tsirman sa PKP (pinamubo)
- pinamubo sa astro-nomical unit. Gigamit nga yunit pagsukod sa distansya sa

Tubag sa AK Enero-Abril 2003 nga isyu

K	O	M	P	I	S	K	A	A	M	B	U	S
B	A	G	R	A	S	A	F	A	G	O	P	O
I	N	A	S	H	P	A	R	M	A	S		
B	A	Y	B	A	Y	O	N	B	L	A		
O	N	O	O	P	U	T	O	K	T	R		
G	I	M	B	U	H	A	T	O	N	B	E	E
B	N	B	U	L	G	R	O	L				
P	A	N	A	G	P	A	T	A	S	P	R	
A	L		A	K	A	O	R	E	Y	D		
T	I	K	A	S	P	A	H	I	N	G	A	A
I	K	A	W		R	I	A	K	T	L		
K	A	L	I	H	I	M	A	N	A	T	A	K
U	T	O	A	A	A	E	L	V	I	S	N	
L		W	I	N	D	O	W	S	K	A	L	I
G	L	E	N		O	N		B	A	Y	A	N

1	2	3	4		5	6	7		8
	9					10			
	11					12		13	
14					15			16	
				17				18	
19	20		21			22	23		
24					25	26			
27							28	29	
30			31		32				33
34									

- 93,000,000 ka milyas kun 150,000,000 ka kilometros.
- habog nga bukid sa utlanan sa Misor ug Bukidnon
- Ang Bayan (pinamubo); rebolusyonaryong mantalaan sa KS
- palabad o sabad; sistema sa nagtuyok nga (*rotating*) *airfoils*, sama sa anaa sa ibabaw sa *helicopter* o sa *compressor* sa *jet engine*;
- napalihok(aksyon nga pulong)
- missing in action (pinamubo)
- hipon nga gisulod sa gamay nga garapon ug gigamit sa pagkaon
- usa ka ornamental nga batong kolor green nga gigamit para alahas
- pinakaubos; pundamental; pundasyon
- termino sa *Stock Exchange market* nga pinamubo sa "*when-issued*"
- pinamubo sa adbertaysment
- usa ka *evergreen* nga kahoy diin ang bunga gigamit isip *oil*; didto makita kini sa Mediterranean.
- Tinagalog sa 'ibaligya pinaagi sa pagsuroy'
- pinamubo sa agridulse; agrikultura
- tinagalog sa buang
- \_\_\_\_\_atihan; usa ka *festival*
- sa *computer* nagkahulogan sa *Disk Operating System* (pinamubo)
- pinamubo sa Rebolusyong Agraryo
- matang sa gulayon nga abunda sa bitamina ug mineral

### PAUBOS:

- ngalan sa tawo
- sa Tagalog nagkahulogan og sukol
- pinamubo sa Frente Armado Revolucionario de Colombia, usa ka rebolusyonaryong organisasyon sa Colombia nga naglunsad og armadong pakigbisog
- matang sa gulayon nga abunda sa bitamina ug mineral



# Ang Kalihukan

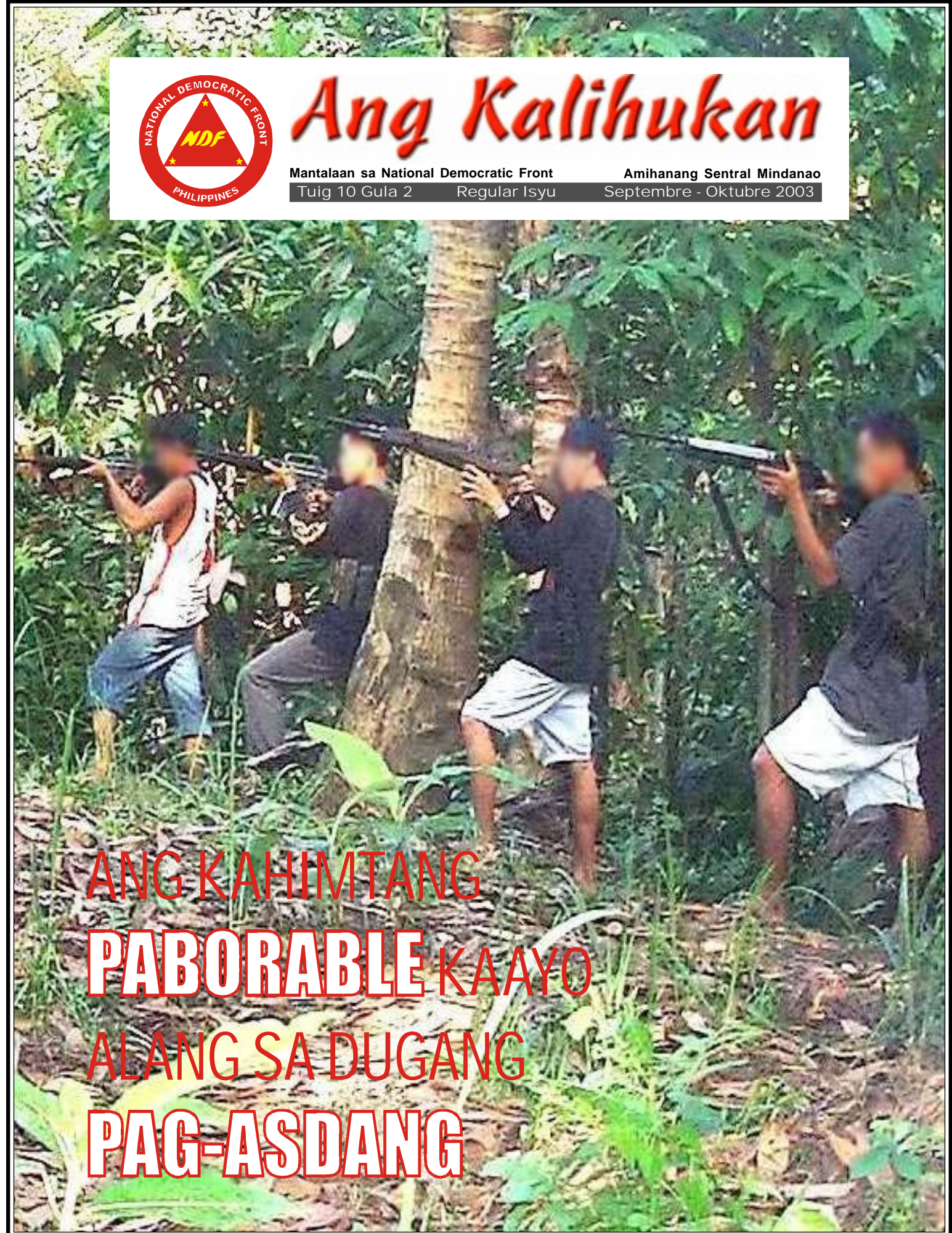
Mantalaan sa National Democratic Front

Amihanang Sentral Mindanao

Tuig 10 Gula 2

Regular Isyu

Septembre - Oktubre 2003



ANG KAHIMTANG  
PABORABLE KAAYO  
ALANG SA DUGANG  
PAG-ASDANG



## Niining isyuha...

Editorial	2
Pahayag sa mga <i>army defector</i>	5
Mga balita sa nataran	6
Balita sa Mindanao	11
Balitang internasyonal	13
BHB in action	14
Agri tips	16
NALCO mi gusbat sa kalasangan	17
Panid sa Siyensya	22
Nasayud ka ba?	23
Pakunot sa Agtang	23
Kultural	24
Nahimong medic sa BHB	25
Pasismo sa 9th IB	26
Bulawanong Bidlisiw	27
Krosword	28

## Ang Kalihukan

### Editorial Box

**Hunta Editorial:** NDF Regional Executive Council, **Editor:** Vince Remos, **Copy Editor:** Lito, **Kolumnista:** Banagbanag de Liberacion, **Tig-lay out:** Ming, **Dibuhista:** Jerry  
**Mga Magtatampo niining Gulaa:** Ka. Sayne, Ka. Noemie Esparagoza, ug uban pa.

Giagni ang tanang sektor nga mopadala sa ilang tampo sa porma sa artikulo, balita, drowing, pakunot sa agtang, surat kasinatian, ug uban pa. Mahimo usab kamo nga mopadangat sa inyong mga pagsaway ug sugyot aron mapalambo ang atong mantalaan. Pwede usab nga ipadala sa e-mail sa [editors\\_angkalihukan@yahoo.com](mailto:editors_angkalihukan@yahoo.com)

Ang Kalihukan mao ang opisyal nga mantalaan sa NDFP Amihanang Sentral Mindanao

### Editorial

## Ang kahimtang paborable kaayo alang sa dugang pag-asdang sa rebolusyonaryong kalihukan sa rehiyon

Bag-ong hungi hong sa lain na usab nga kudeta nag-ung-ong. Military Junta gi hugonhugon sa dili pa ang eleksyon. Grupong Magdalo may daghang simpatizador sa AFP. Mike Arroyo ug Lacson nga parehong mga kawatan nag-iisigbi nulgaray. Pamomba binuhatan ra sa military pulisya. Pesomitidlom ngadto sa P55.25 ang binayloay sa matag dolyar. Mga negosyante namahayag sa dili na pagbuhi ug long-term nga pamuhonan. Kompanya sa lana mipataas sa presyo sa gasolina. Liberalisasyon sa kahanginan hugot nga gisupak sa Save our Skies Movement. Pilipinas ika-10 na sa 102 ka mga nasud sa pinaka-corrupt. Langyaw ug domestikong utang nagkadako. Depisit sa badyet mi burot. Mga kompanya dinaghang nang-layoff. Konstusyonang krisis gi hugonhugon. Bangi sa hudikatura ug kongreso mi ulbo. Mga empleyado sa korte dinaghang nag-mass leave.

Pagpanumpo sa estado sa legal demokrati kong pwersa nagkakusog. Salbedyng sa mga membro sa kritikal media nagkadaghan. Brodkaster gipatay. Terorismo sa estado nagkadayag. Sa Agusan del Sur dinaghang desersyon sa mga Cagunatagayon. Duha ka tropa sa 29th IB nag-defect ngadto sa NPA. Taktikal opensi ba sa BHB kaylap sa ti buok nasud; punitibong aksyon sa mga kompanyang malapason malampusong napahigayon. Nagkakusog kalihukang masa sa kasyudaran ug kalungsoran. Pagbisitani Bush gisugat ug kaylap nga mga protesta.

Matag adlaw halos dunay tropang Amerikano ang mamatay sa gubat kolonisasyon sa US sa Iraq. Unom ka oras nga *blackout* sa sugang dagitab nahi tabo sa syudad sa New York. Duha ka oras usab nga nag-*blackout* ang Canada. Ekonomiya sa South Korea mi daus-os. CIA numero unong dealer sa droga.



**S** Kaubang Sido misampa sa Bagong Hukbong Bayan sa mga sayong bahin sa 1980 didto sa kabukiran sa Claveria. Modelo siya sa kaisog, kakugi ug kadasig. Nahimo siyang kagawad sa distrito human sa pipila ka tuig nga paglihok.

Panahon sa usa ka dakong operation sa kaaway sa tunga-tungang bahin sa 1980s, nadakpan si Kaubang Sido. Giayo siya pagtortur. Gibinaklid ug gibanaboy paggapos. Gidala siya sa sentro sa baryo Pelaez ug atubangan sa daghang mga masa gipaila kaniya kun kinsa ang mga masa nga nasulod sa organisasyon. Taliwala sa grabeng kasakit sa tortur gianinaw sa iyang kaawopon na'ng panan-aw ang mga masang nakapalibot kaniya nga bisan gibati sa tumang kaluoy walay nangahas sa pagsangpit kaniya bunga sab sa hilabihang kahadlok.

Apan walay giyamyam bisan usa ka pulong si Kaubang Sido. Bunga niini misamot kabangis ang kaaway. Gilaplapan ang iyang mga lapa-lapa sa tiil ug padayong gimandoan sa pagpatug-an (makapahinumdom sa gidangatan ni Wallace sa pelikulang Brave Heart). Apan igo lang miping-it ang iyang nawong sa tumang kasakit. Walay bisag usa ka ngalan ang iyang gilitok. Sa kadismayo sa kaaway, gipaguyod si Kaubang Sido nga

nagbuy-od sa yuta sa sakyanan paingon sa kampo sa kaaway. Didto nabugtoan sa katapusang gininhawasi Kaubang Sido. Usa siya ka rebolusyonaryo hangtod sa katapusang pitik sa iyang kasingkasing.

Ang iyang pananglitan mao ang hugot natong panig-ingnan. Wala niya igsapayan ang iyang pagadangatan. Mas mahinungdanon nga napanalipdan niya ang seguridad sa mga masa sa lugar ug ang organisasyon.

Sa atong han-ay daghan pagihapon ang dili makadawat sa mga sakripisyo. Daghan pa ang nangandoy sa mga kaharuhay ug kasayon sa paglihok. Daghan pa ang mamili og mga gimbuhaton. Daghan ang makasugamak lang og diyutay nga sakripisyo moundang na dayon sa paglihok; ug ang pinakadautan pa kay ang uban mikooperar sa kaaway.

May lainlaing dagway ang sakripisyo. Ang paglihok sa kabukiran usa ka dagwayniini. Ang paggunit sa simpleng panimuyo ilabina na niadtong naanad sa kaharuhay usa ka sakripisyo sa hingtungdan. May sakripisyo sa panahong mag-operation ang kaaway. Sa mga pamilyado sakripisyo ang kamingaw sa tagdugay nga panagkitaay sa pamilya. Sa mga wala pa maminyo usa ka sakripisyo ang kamingaw sa

Ang dagway sa kaisog ug kinatas-ang sakripisyo

## Paghinumdom kang kaubang Sido

mga ginikanan. Sakripisyo usab niadtong may giantos nga balatian samtang padayong nagalihok. Usa usab ka dagway sa sakripisyo kun mahulog sa kamot sa kaaway; sa pag-atubang sa tortur nga pisikal ug mental.

Ang uban makatilaw lang og gamayng sakripisyo mipahulay na sa paglihok. May pipila nga imbes napatyan na og mga igsuon, mga ginikanan diha sa rebolusyon mipahulay na hinuon. Naa 'say uban nga sa pagkakita nga naglisod ang panginabuhian sa iyang ginikanan mipahulay sa paglihok kay manarbaho aron tabangan kini. Kulang sila sa kapursigido ug kadeterminado sa ilang mga aksyon. Morag ila lang gitilawan kun unsay lami sa pagrebolusyon.

Wala nila masabti nga ang rebolusyon dili sama sa piging o bangkete; dili sama sa nagburda o nagdrowing. Dili kini mahinhin o malumay. Usa kini ka bangis nga pag-alsa diin ang usa ka hut-ong mopalagpot sa laing hut-ong. Kinabuhi ug kamatayon ang nakataya dinhi.

Daghan ang porma ug dagway sa mga sakripisyo. Apan ang pinakataas niini mao ang sakripisyo sa kamatayon—sa tibuk-kasingkasing nga paghalad sa iyang kinabuhi alang sa kaayohan sa katawhan, sa mayorya, ug sa organisasyon. **AK**

# Pasismo sa 9<sup>th</sup> IB

Kaniadtong Hulyo 19, 2003 panahon sa operasyong militar sa 9<sup>th</sup> Ib ug Scout Rangers, upat ka mga sibilyan ang gidakop didto sa Linaw-linaw, Sangay Buenavista, Agusan del Norte. Sa pagka-alas 6:00 sa

buntag, 30 ka mga elemento sa 9<sup>th</sup> IB ang mipaarak sa ilang mga armas sa mga kabalayan sa sityo Bulak, Olave, Buenavista. Naigo ang usa ka dalagitang si Wita Monsalaw samtang nagluto sa ilang pamahaw. Pagkahuman gipangtapok ang mga tawo ug gipahapa. Ang uban sa tumang kahadlok nanagan sa lasang. Ang mga nahabilin gipangtapok didto sa *basketball court*. Gipatumbahan og kahoy ang kooperatibang

tindahan hinungdan nga nalusno kini. Gipanghalughog dayon ang mga kabalayan ug giwasa-wasa ang mga butang ug gipangtagudtagod ang mga biste sa mga masa. Usa ka sibilyan si Isagani Manlipania ang gidakop ug pugos nga gipagiya sa operasyon.

Nianang pagka-alas singko sa hapon namatay ang dalagitang naigo sa bala didto sa Provincial Hospital sa Butuan City. Pagkaugma sa mga alas 3-5:00 sa hapon gibombahan sa mga *helicopter gunships* ang kanait nga kaumahan sa sityo Bulak nga miresulta sa grabeng kadaot sa mga tanom. Sa pagka- Hulyo 23 usa ka sibilyan nga si Buldoser ang gidakop ug gikulata. Lain pang masa nga ginganlag Leoncio ang gikulata usab.

Sa laing bahin gi-isnays usab sa BHB ang nag-operasyong kaaway. Samdon ang usa ka tenyente ug gi-*airlift* kini sa helicopter. **AK**



Kini ang mga nag-unang mga balita sa kalibutan, sa nasud ug sa atong rehiyon karon. Repleksyon kini sa hilabihang krisis sa pangkalibutang kapitalistang sistema. Ang Pilipinas, isip han-ukanan sa sobrang produkto sa imperyalismo mas samot pa kagrabe ang krisis. Dugang pang nalubong sa huyong-huyong sa krisis ang rehimeng Macapagal-Arroyo dihang nabulgar ang labaw pang korapsyon nga binuhatan sa iyang banang si Miguel Arroyo.

Naglinabayay og lapok ang mga pinakahari sa mga kawatan. Ang krisis sa ekonomiya mihupot na og politikanhong dagway nga mibunga sa mutiny sa mga *junior officers* sa AFP. Naglungot-lungot na nga ilisan ang ilang mga lider nga maoy utok sa grabeng korapsyon. Sunod-sunod nga nagresayn silang Corpus ug Reyes nga mga saligando ni Macapagal-Arroyo. Ang mutiny sa Magdalo Group bisan tuod nasumpo apan ang pailalom niini nga sulog (*undercurrent*) sulod sa ilang han-ay mibunga ug lain na sab nga hugon-hugon sa kudeta. Grabeng nagkasiak-siak ang pasistang AFP ug ang nagharing hut-ong nga gisalaman diha sa bangian sa hudikatura ug kongreso.

Aron tabonan kini, lain na usab nga maniobra ang gihimo sa rehimen pinaagi sa pagbuhi niya og multimilyong

pundo alang sa ilang inpomersyal nga nagpakita sa mga ultimong sundalo isip "marangal" (dungganon) kuno. Lain na usab kining pagwaldas sa salapi sa katawhan diha sa programang "face lifting" sa rehimen. Migamit usab sila sa naandan na nilang pangilad pinaagi sa pagpakaylap sa mga tinumo-tumong balita sa mga pagsurender ug pagkadebensiba sa BHB nga nagpakitang nakuhaan kini og mga armas sama sa pagbalita nila didto sa Claveria, Misamis Oriental ug San Fernando Bukidnon. Nagahimo gilayon sila og mga *press conferences* tinambongan sa mga kagawad sa *tri-media* aron tapin-an ang kamatuoran sa kapildehan nila diha sa nataran sa mga panagsangka. Apan bisan pa niini nagkadaghan na sa mga ubos-og-ranggong-sundalo ang nahimatngon na sa hiwing binuhatan sa ilang mga lider ug opisyal.

Bunga sa dili na maagwantang kadunot sa sistemang ilang gipanumpaang panalipdan, dinaghang nangundang ang mga Cafgu didto sa Policarpo, Mahagsay ug Binicalan, San Luis, Agusan del Sur uban sa duha nila ka detatsment komander niadtong ulahing bahin sa Hulyo ug unang semana sa Agosto. May susama usab sa ingon niini nga panghitabo didto dapit sa may Zamboanga. Ang uban miabin sa hukbong bayan tinahan ang ilang mga tag-as og kalibreng mga armas.

## Pasahe sa *communist manifesto*

Sa tanang hut-ong nga nakigharong sa burgesya karon, ang proletaryado lang ang tinuod nga rebolusyonaryong hut-ong. Ang ubang mga hut-ong mahanaw diha sa pagtumaw sa modernong industriya; ang proletaryado maoy iyang espesyal ug esensyal nga produkto.

Ang ubos nga mga hatungang hut-ong, ang gagmayng tigmanupaktura, ang *shop-keeper*, ang artisano, ang mag-uuma, silang tanan nakigbatok sa burgesya, aron luwason sa pagkapanas ang ilang pagtunhay isip tipik sa hatungang hut-ong. Busa dili sila rebolusyonaryo kundili konserbatibo. Ug mas labaw pa, reaksiyonaryo sila, tungod kay sulayan nilang tuyokon pabalik ang ligid sa kasaysayan. Kun pananglit sila nahimong rebolusyonaryo, kini tungod lang sa dili kalikayang pagkasuyop nila sa pagka-proletaryado, busa ilang gipanalipdan ang ilang interes karon kun dili ang umaabot; ilang gisalindot ang ilang baruganan aron sagupon ang sa proletaryado. **AK**



Ang dinaghang pag-undang sa mga Cafgu ug pag-abin sa duha ka mga regular nga tropa sa 29<sup>th</sup> IB ngadto sa tampi sa rebolusyonaryong kalihukan gibunga sa grabeng panaugdaog ug pagpahimulos sa mga opisyal militar ngadto sa ilang mga ordinaryong sundalo. Pipila niini mao ang tinuyong paglangan-langan sa ilang mga sweldo aron ideposito pa kini sa bangko, pagkurakot sa ilang mga sweldo ug alawans, pagdagmal kun matripingan sa ilang mga opisyal nga hubog, pagsugo nga daw sama sa ulipon, pagpahimulos sa mga kababayan-an, pagpihig ug diskriminasyon ngadto sa mga MNLF integrees ug Cafgu.

Ang AFP ug PNP nahimong numero unong mangingilog og yuta aron ipatuman ang kontra-insurhensyang tahas niini sinakripisyo ang kaayohan sa mga katawhang mag-uuma nga sulod sa dugay nang panahon nagtikad sa maong mga yuta. Ang mga mag-uumang dugay nang nagtikad palibot sa bukid Mayapay napapahawa sa ilang yutang gitikad kay gihimong army reservation sa 41D Bancasi ang ilang mga kaumahan. Nakaani usab og grabeng batikos sa katawhan sa lugar ang gihimong kooperatiba sa PNP sa Ginabsan, Buenavista kay miresulta kini sa pagkailog sa ilang mga yuta.

Ang pagdeploy usab sa mga integree nga mga sundalong Muslim batok sa rebolusyonaryong kalihukan ilabina sa Caraga ug sa ilang mga kadugong anaa sa MILF, samot nga nakapawagtang sa ilang determinasyon pagpakig-away busa dinaghan ang nanglayas dinala ang ilang mga armas ug miabin balik sa ilang mga kadugong nakigbisog alang sa katungod sa kaugalingong paghukom.

Ang grabeng korapsyon sa AFP ug PNP gikan sa pinakataas nga heneral ngadto na sa pinakaubos nga sarhento maoy hinungdan sa daling pagkaagnas niini. Ang mga timailhan niini mao ang dinaghang *desertion*, mga *defection* ug sa kaulahian sa *mutiny* ug kudeta. Paborable kini alang sa mga rebolusyonaryong pwersa sa rehiyon aron modaghan pa ang moundang ug molayas sa ilang han-ay ug moabin sa tampi sa katawhang nakigbisog alang

sa tinuod nga hustisya, kagawasan ug demokrasya.

Grabeng pasismo usab ang ilang ginahimo ngadto sa mga inosenteng katawhan panahon sa ilang mga operasyong militar sama sa nahitabo niadtong Hulyo 19, 2003 didto sa Linaw-linaw diin upat ka mga sibilyan ang gidakop ug usa ang gipatay. Didto sa Lantad kaniadtong Hunyo gidakop ug gitortyur usab ang usa ka masa pinaagi sa pag-ipit og bala sa mga kamot niini aron pugson pagpatug-an asa ang mga NPA. May gidakop usab ug gipreso sa Umagos, Lagonglong nga hangtod karon wala buhii kay gidudahang NPA.

**Ang grabeng korapsyon sa AFP ug PNP... maoy hinungdan sa daling pagkaagnas niini. Grabeng pasismo usab ang ilang ginahimo panahon sa ilang operasyong militar.**

Sa pikas bahin sa tampi sa rebolusyonaryong kalihukan sa kasyudaran ug kalungsoran ang mga legal ug demokratikong pwersa kaylap ug subsob usab nga naglunsad sa mga *symposium* ug aksyong protesta. Pipila niini mao ang protesta batok sa katukoran sa *Coal-fired Power Plant* didto sa Villanueva, sa nagadagang kampanya sa lubi, sa *Peasant Week* ug sa nahitabong pagbisita ni Bush diin kusog ang protesta sa katawhan sa Butuan ug Cagayan de Oro ug sa uban pang nag-unang mga syudad sa Mindanao. May *symposium* ug konsiyerto usab nga nalunsad didto sa Gingoog.

Sa kabukiran ang BHB kaylap usab nga nakalunsad og mga malampusong TO. Wala pa gani moabot ang ikatulong kwarto sa tuig nakapunpon na kini og kapin sa 50 ka mga tag-as og kalibreng pusil gikan sa mga malampusong TO, gikan sa mga nag-defect ug gikan sa mga mahigalaong pwersa. Mapadayunon usab ang mga pagbansay-bansay sa gimbuhatong militar, sa medikal ug instruksyon sa BKP.

Atubangan niining kasamtangang panghitabo sa nasud ug sa atong rehiyon karon paborable kaayo ang kahimtang alang sa rebolusyonaryong kalihukan alang sa dugang pang pag-asdang. Busa labaw pa natong pahaiton ang nakat-onan na natong kahanas diha sa pakighiusang prente ug sa paglunsad og mga madaugong taktikal opensiba ug rebolusyong agraryo. **AK**

# Ang adlaw nga nahimo na akong medic sa BHB

Ni Kaubang Sayne

Dili unta ko moapil sa maong pagbansay kay maulaw ako. Wala ako makatungtong bisan primarya na lang sa eskwelahang burges. Nakakat-on lang ako pagbasa ug sulat diha na sa eskwelahan sa literasiyang gilunsad sa mga kauban. Busa medyo alanganin gyud ko. Apan sa pagdasig ug pag-agni sa mga kauban nakombinse ra ako sa kadugayan. Alang kining maong pagbansay sa mga pultaymer sa 4B ug didto unta kini ipahigayon apan gumikan sa kalisdanang teknikal, sa 4A kini gihimo. *Minor surgery* ang giuna paghatag aron masabtan sa mga bag-ong tumutuon

sa dili pa moadto. sa gamayng bahin sa *major surgery*. Dili nako masabtan ang akong gibati. Tensyonado ang kadaghanang magtutuo ilabina sa pag-praktikum na. Taliwala sa tensyong gibati sa kadaghanan, bibo gihapon kaayo ang maong treyning ilabina dihang naghisgot na sa *reproductive system*. Dili malikayan nga magil-asan ilabi na kadtong mga ulitawo ug dalaga pa. Apan sa ngadto-ngadtong pagdiskas sa topiko nawala ra ang maong gibati. Human sa 20 ka adlaw nga dinutdutay sa pagtuon nahuman ra gyud ang pagbansay. Gibati nako nga morag nasakop nako ang kalibutan. Paminaw nako napulo ka tiil ang akong gitas-on ilabina nga sa sama nakong wala makatunob sa edukasyong burges pero nakakat-on sa usa ka gimbuhatong kadto lang adunay



dakong grado ug sapi ang makahimo dako na kaayo kining gasa. Napamalandungan nako nga sulod sa rebolusyonaryong kalihukan dili diay ang duna lay grado ang dunay monopolyo sa pagkahibalo ug pagkat-on. Ang importante nga duna kay kasibot ug interes. Ug kining maong interes mao ang tibuok kasingkasing nga pagmahal sa gimbuhaton aron makaalagad sa hukbo ug katawhan. **AK**

# Treyning sa mga instruktur nagmalampuson



Malampusong napahigayon ang rehiyonal nga treyning sa mga instruktur kaniadtong Septiyembre 25-28, 2003 sa usa sa mga kabukiran sa rehiyon. Kini ang unang

nalunsad nga treyning rehiyonal alang sa mga instruktur sa BKP. Gitambongan kini sa 22 ka mga partisipante gikan sa nagkalainlaing yunit ug organo sa rehiyon. Nakatabang usab sa pagpasayon ang pagtambong sa usa ka kagawad sa PPS.

Usa sa mga *highlight* sa treyning mao ang angay pagahuptang propesyonal nga kinaiya sa usa ka Marxistang instruktur. Dugang usab nga gitun-an ang pipila ka mga kalambigit nga prinsipyo sa paghatag pagtuon sa BKP.

Gitapos ang maong treyning sa mga pakigpulong sa pagdasig gikan sa sentro sa rehiyon ug sa kagawad sa PPS. **AK**





Ilustrasyon gikan sa ULOS.

# Alab ng Digmang Bayan

Intro: C-Dm-G-C-G

C Dm  
Kay tagal-tagal kasama sinabi mong paghihintay  
G C  
Di ba maaring pilitin mapadali ang tagumpay  
C7 F  
Nakababagot isipin taon pa ang tinatagal  
C G C  
Mahirap at masakit ang maglunsad ng digmaan

Ang bayang tulad sa atin katangia'y malapyudal  
At di tuwirang kolonyal may dayuhang sumasakal  
Matagalan ang digmaan ang prinsipyong gumagabay  
Sa kanayunan nagsimula pagkubkob sa kalungsuran

Rebolusyon ay hindi dapat itulad sa isang piging  
O kaya ay sa paglilok pagbuburda o pagdrowing  
Rebolusyon ay pagbangon ng uring inaalipin  
Marahas, di mahinhin, matumalay o malambing

C Dm  
Ngayon gagap ko na ang nais mong sabihin  
Dm G C  
Masiglat buong tatag hrap ang haharapin  
Am C7 F  
Hindi ko man masilayan ang araw ng ating tagumpay  
C Dm G C  
Buong buhay ay iaalay sa alab ng digmang bayan

## Hukbong Pangkultura

(Kining maong awit nakomposo panahon sa songwriting workshop kaniadtong hulyo 14, 2002 nga gidumala sa usa ka kadreng pangkultura sa nasyonal. Ang tim nga nagkomposo niini silang Ka. Yokel & Ing).

Intro: G- Am-D7-G

I G Am  
Mga aktibista sa politika  
D7 G  
Estudyante ug propesyonal  
Am  
Mamumuo ug mag-uuma  
D7 G  
Ang mga motibong pwersa  
III (cho) C Bm  
Ang hukbong walay kultura  
Am G  
Usa ka hukbong burong  
C Bm  
Ug 'di gyod makapukan  
C D7  
Sa kaaway nga kusgan

II (bridge) C  
Sa natad sa propaganda  
G  
Sa pulong ug sa sinulat  
C  
Kinahanglang ipakaylap ta  
A7 B7  
Sa katawhan ug mass media  
IV (balik sa sinugdanang chords)  
Mga aktibista sa politika  
Estudyante ug propesyonal  
Mamumuo ug mag-uuma  
Kita hukbong pangkultura  
(balikon kaduha last line)



Ilustrasyon gikan sa ULOS.

## Pamahayag

(Kining maong pamahayag giluwatan sa duha ka mga army defector panahon sa usa ka press conference kaniadtong Oktubre 5, 2003)

Kami, si Edward P. Quirante ug Boboy M. Abduhasad, kanhi mga Cpl. ug Pfc. sa AFP subay sa pagkasunod-sunod, sakop sa 29<sup>th</sup> IBPA nga na-assign sa San Luis, Agusan del Sur medisasyon nga mobulag sa han-ay sa Armed Forces of the Philippines ug modangop sa New Peoples Army ug ihatag kanila ang among gikuha nga 9 ka armas gikan sa armory sa detatsment aron ipanalipod sa interes sa katawhan.

Nakab-ot namo kini nga desisyon tungod kay dili na namo maagwanta ang mga kahiwian, dili makatarunganong pagtratar, pagpihig ug korapsyon sa among mga opisyal batok kanamong mga *enlisted personnel*, MNLF *integrees* ug mga membro sa CAFGU. Nawad-an na kami og paglaum nga matubag ang among mga pangayo alang sa matinud-anong reporma sa AFP.



Ilustrasyon gikan sa AB

Sulod sa mga panahon sa among pagserbisyo sa AFP nahimo kaming saksi sa mga pangmaltrato, pagpahimulos sa kababayan-an ug pagpangurakot sa among mga kadagkuan sa military. Kami mismo nakasinati sa pangulata ug sakit nga estorya sa among mga labaw. Biktima usab kami sa korapsyon sa among mga opisyal. Gikurakot ang among mga suplay sa pagkaon, *rain coat*, uniporme, *boots*, *meat can*, *vest*, habol, unlan, medyas ug *brief*. Gipangwartahan usab nila ang CAFGU pinaagi sa paglangan-langan sa *monthly allowance* aron i-time *deposit* sa bangko ang *budget* ug ig-on ang mga membro sa CAFGU pinaagi sa 5-6 nga pautang. Nasinati usab sa among mga kaubanang MNLF integrees ang pagpihig pinaagi sa dili pantay nga pagtagad, pagsugo-sugo, pagyaga-yaga ug pagpasangil kanila nga mga "traydor".

Hingpit usab nga gilapas sa AFP ang kasabutan tali sa MNLF ug GRP nga dili gamiton ang mga integrees batok

sa mga rebolusyonaryong grupo. Gipauban ang mga integrees sa mga military operation batok sa MILF ug NPA.

Labaw sa tanan, buhi kaming saksi sa daghang mga kaso sa kabangis nga gihimo sa AFP batok sa mga sibilyan: pagpanganyon ug dinaghang pagpabakwit, pangmasaker, pagsunog sa mga kabalayan, *food blockade*, pangulata, pag-aresto nga walay *warrant*, pagpangdaut sa mga tanom, ug pagpanguha sa mga kabtangan sa masa. Gigamit usab ang pwersa sa AFP alang sa interes sa mga dagkong pulitiko sama sa paghimo kanilang personal *bodyguard* kontra-rido ug pagkumpiska sa mga balota panahon sa eleksyon.

Midangop kami sa NPA pinaagi sa tabang sa masa tungod kay nagatuo kami nga ang NPA nagasimpatiya sa among gidangatan ug sila ang tinuod nga nagaalagad sa katawhan.

Niini, among gipadangat ang kinasingkasing nga pasalamat sa masa ug NPA nga misabot, misagop ug mitabang kanamo. Uban kanila nasinati namo ang pagtratar sa tinuod nga kauban.

Nasayod kami nga dakong mayorya sa AFP, PNP - ilabina sa CAFGU ug

MNLF integrees nga maoy pinakabiktima sa pagpihig ug pagpangdaugdaug sulod sa AFP—ug hilom nga nagasupak sa mga kahiwian nga padayong nagakahitabo sulod sa organisasyon. Ginaawhag namo sila nga sama kanamo modangop usab sila sa masa ug NPA ug ibutyag ang mga dautang binuhatan sa mga kadagkuan sa AFP ug PNP. Ayaw kamo pagduha-duha nga moduol sa NPA kay andam sila nga modawat ug motabang kanato. Labaw pa, ayaw ninyo gamita ang inyong mga armas batok sa katawhan.

Ibutyag ug supakon ang pangdaug-daug, pagpihig ug korapsyon sa AFP ug PNP!

Mabuhay ang masa ug NPA!

Edward P. Quirante  
(Pinirmahan)

Boboy M. Abduhasad  
(Pinirmahan)



## Barangay kapitan gisilutan sa BHB

Kaniadtong Oktubre 5, 2003, malampusong napahamtangan sa rebolusyonaryong hustisya ang dugay na kaayong pangayo sa mga masa sa lugar nga si barangay kapitan Enrique Vista sa baryo Can-ayan.

Kini si kapitan Enrique Vista gipaluyohan ni **Major Dumalahay** nga karon CRS sa 4 ID Camp Evangilista, Patag, CDO. Mao nang nagsalig si kapitan E. Vista nga maghimo og kalapasan sa tawhanong katungod (HRV's) kay may gisaligan siya nga anaa sa kadagkuan sa militar.

Usa ka tim sa BHB ang nagpakanaog sa desisyon ubos sa Rexan Perez Command. Gisilutan ang maong barangay kapitan gumikan sa mosunod nga mga krimen:

1. Pagpangilog og yuta
  - kang Mr. Florendo nga taga-Malaybalay nga mokabat sa 6 ka ektaryas. Hangtod karon anaa pa kini sa korte.
  - Kang Cardo Castro nga Kilap-agan, Can-ayan. Ang hinungdan mao ang bangi sa yuta tali nila ni Kapitan.
2. Utok sa mga wala masulbad nga pagpatay
  - Remond Mansamay, niadtong 1996, kanhi assistant chief sa CVO, aron dili mabulgar ang mga anomaliya sa kapitan. Gipapatay niya sa iyang mga goons.

- Cardo Castro niadtong 1995. gipapatay sa iyang mga goons.

3. Pagproteher sa mga kriminal; Nagpaluyo sa mga bandidong grupo nila Doro Delamansi ug sa iyang goons nga CVO nga nagpasiugda og pagpanulis, pagpangawat ug lungkab sa balay sulod sa iyang barangay.

- Lito Delamansi ug Dupo Sebian; nagpatay sa usa ka Leo nga taga-Malaybalay; maoy nagpatay usab sa usa ka mamaligyaay og sopas ug pan
- Dupo Sebian ug Rommel Vista; pagtulis kang Mr and Mrs Molina nga taga-Sumpong, Malaybalay
- Frustrated murder. Biktima si Tunay Miake nga taga-Can-ayan. Pag-umangkon sa kapitan ang kriminal uban si Dupo Sebian
- Serious physical injuries. Ang biktima si Gansing Beduya taga-Can-ayan. Ang mga kriminal mao silang Dupo Sebian, Crispie Sebian, Dupo Cabale, Rommel ug Jojo Vista.

4. *Illegal Possession of firearms*; 1 ka M16, 5 ka Garand, 2 ka Carbine ug 1 ka Shotgun. Gipagunitan kini sa iyang mga CVO ug gigamit kini sa pagpanghadlok sa katawhan sa lugar.

5. Kontra-rebolusyonaryo ug aktibong tigpaniid/tigreport ngadto sa mga militar. **AK**

**BUKIDNON.** Nakareyd usab ang yunit sa BHB sa bag-ong gitukod nga Front 89 sa bukid sa Malaybalay, Bukidnon sa pipila ka security katapusang semana sa Pebrero o unang semana sa Marso 2003. Nasakmit sa BHB ang 4 pistola ug 1 karbin. Walay buto. **AK**

**AGUSAN DEL SUR.** Agosto 7, 2003. Duha ka mga tropa sa 29<sup>th</sup> IB ubos sa 402<sup>nd</sup> Brigade ang milayas sa ilang han-ay ug mitahan sa ilang mga armas ngadto sa BHB. Ang mga armas gilangkoban sa 1 ka M203, 2 ka M14, 2 ka M16 ug 4 ka garand. Sayo pa niini sa mga hinapos sa bulan sa Hulyo, ulhos-ulhos na nga naglayas ang mga Cafgu sa mga detatsment sa Binikalan ug Mahayahay, San Luis, ning maong probinsya. Mokabat sa usa na ka platong Cafgu ang naglayas. Nanguli kini sa ilang tagsa-tagsa ka komunidad.

Ang dinaghang paglayas nagbunga sa "pagtigbas" sa mga sweldo ug alawans sa mga regular ug Cafgu gawas pa nga tagdugay kining ihatag. Lain pa mao ang pagpreso ug pagkulata niining maong mga sundalo nga igo lang nangutana kun asa na padulong ang ilang suplay nga wala na man silay makaon.

Kini nga panghitabo dugang nagpakita lang (kay daan na man ni adtong una) unsa gyud diay

puthaw. Ang panggawas nga mga planeta mas dagko ug gilangkoban sa *hydrogen*, *helium*, ug *ice*.

Ang Mercury dasok tungod sa talagsaon niyang dakong uyokang puthaw. Ang Mercury adunay ibabaw'ng bahin nga may lama pa sa pagbombardiyo sa mga *asteroidal bodies* sa sayong yugto sa kasaysayan.

Ang Venus adunay atmospera sa *carbon dioxide* nga 90 ka pilo ang kabagâ kaysa Kalibutan nga mimugna og *greenhouse effect* busa miinit ang *Venusian atmosphere*. Ang miresultang *surface temperature* mao ang pinakainit kaysa bisag unsang planeta—gibanabanang 477° C (890° F).

Ang Kalibutan mao lang ang bugtong planeta nga may abundang suplay sa tubig ug kinabuhi.

Ang Mars may lig-ong ebidensyang nagpakita nga kanhiay adunay tubig sa iyang *surface*. Apan karon ang iyang atmosperang carbon dioxide (CO<sub>2</sub>) nagkanipis na ug ang planeta nahimong uga ug bugnaw na uban sa iyang mga *polar caps* sa solidong *carbon dioxide* o *dry ice*.

Ang Jupiter mao ang pinakadako sa mga planeta. Ang iyang atmospera sa *hydrogen* ug *helium* may sulod nga *pastel-coloured clouds*, ug ang iyang higitang *magnetosphere*, mga *rings*, ug *satellites* nakapahimo niining usa ka *planetary system* mismo.

Ang Saturn miribal sa Jupiter, sa mga *intricate ring structure* ug may mas daghang *satellites*, lakip na sa—Titan.

Ang Uranus ug Neptune walay *hydrogen*.

Ang Pluto morag susama lang kadako sa dagkong *satellites* sa Jupiter o Saturn. Halayo kaayo kini sa Adlaw ug bugnaw kaayo nga gani ang *methane* mobagtok diha sa iyang ibabaw'ng bahin. **AK**

**\*\*interstellar — sa Astronomy nahimutang o nahitabo taliwala sa mga bituon: interstellar dust.**

**\*\*\*supernova — ang pagbusikad sa usa ka bituon gumikan sa pag-collapse sa gravity.**

## Nasayod ka ba?

- Nga ang utok sa pamomba didto sa Davao mao ang militar? Gibutyag kini ni Captain Milo Maestrecampo nga si Major Glenn Paje maoy misugo kaniya pagbomba sa mosque sa Davao human gayud sa pagbusikad sa bomba didto sa pantalan sa Sasa sa milabayng Abril apan wala siya mosugot.
- Nga ang Pilipinas ika-10 na sa pinaka-*corrupt* nga nasud sa tibuok kalibutan? Sa panahon ni Estrada anaa pa kita sa ika-55. Sa paglingkod ni Macapagal-Arroyo ika-10 na kita sa 102 ka mga nasud sa pinaka-*corrupt*. Mokabat sa P21 bilyones ang mawagtang sa panudlanan sa gobyerno gumikan sa korapsyon matag tuig.
- Nga ang CIA mao ang numero unong *drug lord*? Busa mao nga dili kini masumpo sa reaksyonaryong gobyerno? Nga ang pagpamalaigya og druga maoy tinubdan sa pundo sa CIA alang sa ilang mahugaw nga operasyon sa ubang kanasuran pinaagi sa pag-*finance* sa mga kudeta, pagsuhol og mga tigpamomba, og mga tigsabotahe, og mga *hired killer*, og mga terorista ug sa paglikida og mga presidente nga dili nila madala pagka-ityo? **AK**

## Pakunot sa agtang

**N**akaobserbar ka nga sulod sa usa ka sakyanan nga serado ug may gibitay nga balloon? Imbes paabante ang sakyanan ug ang tendensya sa ballon mapalid unta, moabante hinuon ang iyang pagkapalid. Ngano man ni? **AK**

Ipadala ang imong tubag!

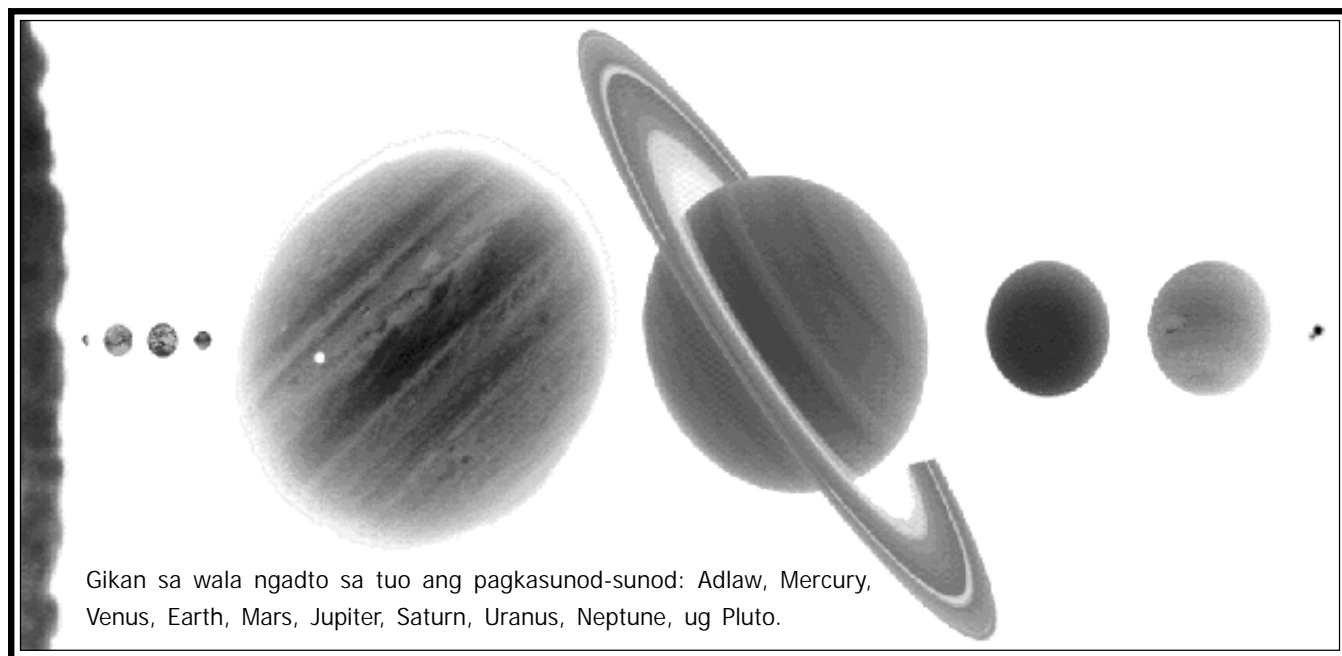
**Tubag sa miaging isyu:** Ang tanang plano A - D pulos husto.



## Ang Solar System

Ang Solar System gilangkoban sa Adlaw, sa siyam ka mga planeta uban sa iyang mga *satellites*, sa mga *asteroids*, sa mga *comet*, *meteoroids* ug sa mga *interplanetary dust* ug *gas*.

# Pagkaporma sa Solar System



Gikan sa wala ngadto sa tuo ang pagkasunod-sunod: Adlaw, Mercury, Venus, Earth, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptune, ug Pluto.

Isan pa sa ilang mga panaglahi, ang mga membro sa solar system naporma nga usa ka pamilya. Morag silang tanan nagsugod sa susamang panahon. Pipila lang ang mga indikasyon nga may pipila nga mitunhay nga naggikan sa ubang mga bituon o sa *interstellar space*.

Ang pagtumaw sa solar system malambigit ngadto sa pagkaporma sa Adlaw mismo mga 4.7 bilyones na ka mga katuigan ang milabay. Ang pagkasipak-sipak ug pagkahugno sa *gravity* sa *interstellar*\*\* nga panganod sa hangin sa kawanangan nga posibleng nakati sa pagbusikad sa *supernova*\*\*\* diha sa duol ang hinungdan sa pagtumaw sa orihinal nga *solar nebula* (usa ka panganod sa gitung-an-sa-mga-bituong hangin ug abog). Dinhi, ang Adlaw naporma diha sa pinakadasok, sentral nga bahin.

May binilyon ka mga bituon sa atong *galaxy* ang

posibleng aduna say mga planeta. Ang dinaghang pagtumaw sa nagtinagurha ug nagdinaghang mga bituon, ingon man sa mga dagkong *satellite systems* palibot sa Jupiter ug Saturn, nagpamatuod sa tendensya sa nagakahugnong panganod sa hangin nga nasipak-sipak ngadto sa mga *multibody systems*.

## Ang mayor nga mga Planeta

Siyam ka mga mayor nga mga planeta ang nahibaloan sa kasamtangan. Nabahin kini sila sa duha ka grupo: ang pangsulod nga mga planeta (Mercury, Venus, Earth, and Mars) ug ang pangawas nga mga planeta (Jupiter, Saturn, Uranus, Neptune, ug Pluto). Ang pangsulod nga mga planeta gagmay ug gilangkoban sa mga bato ug

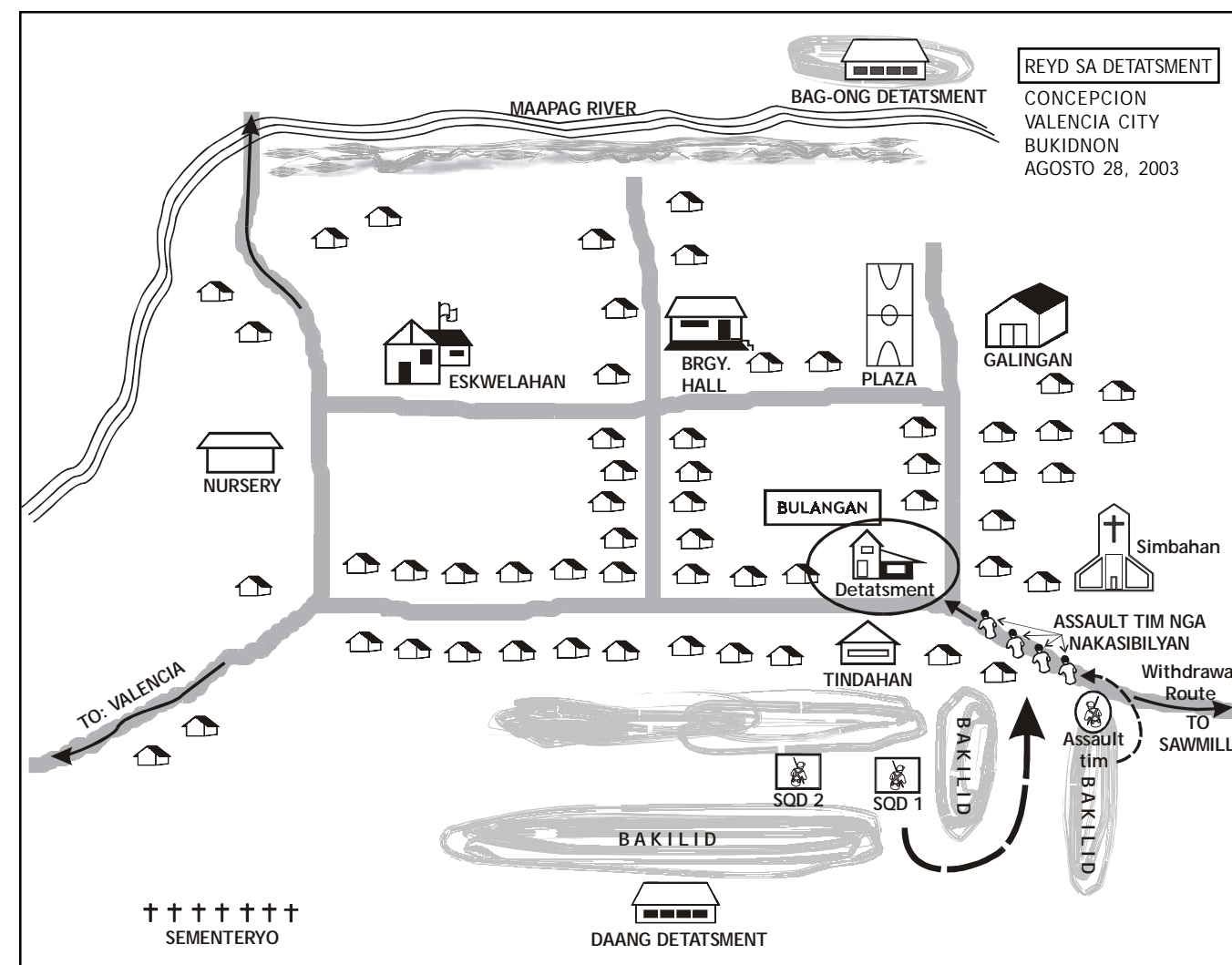
kadunot ug kagrabe na sa korapsyon sa AFP sumala pa ni Jarque gikan sa taas paingon sa ubos.

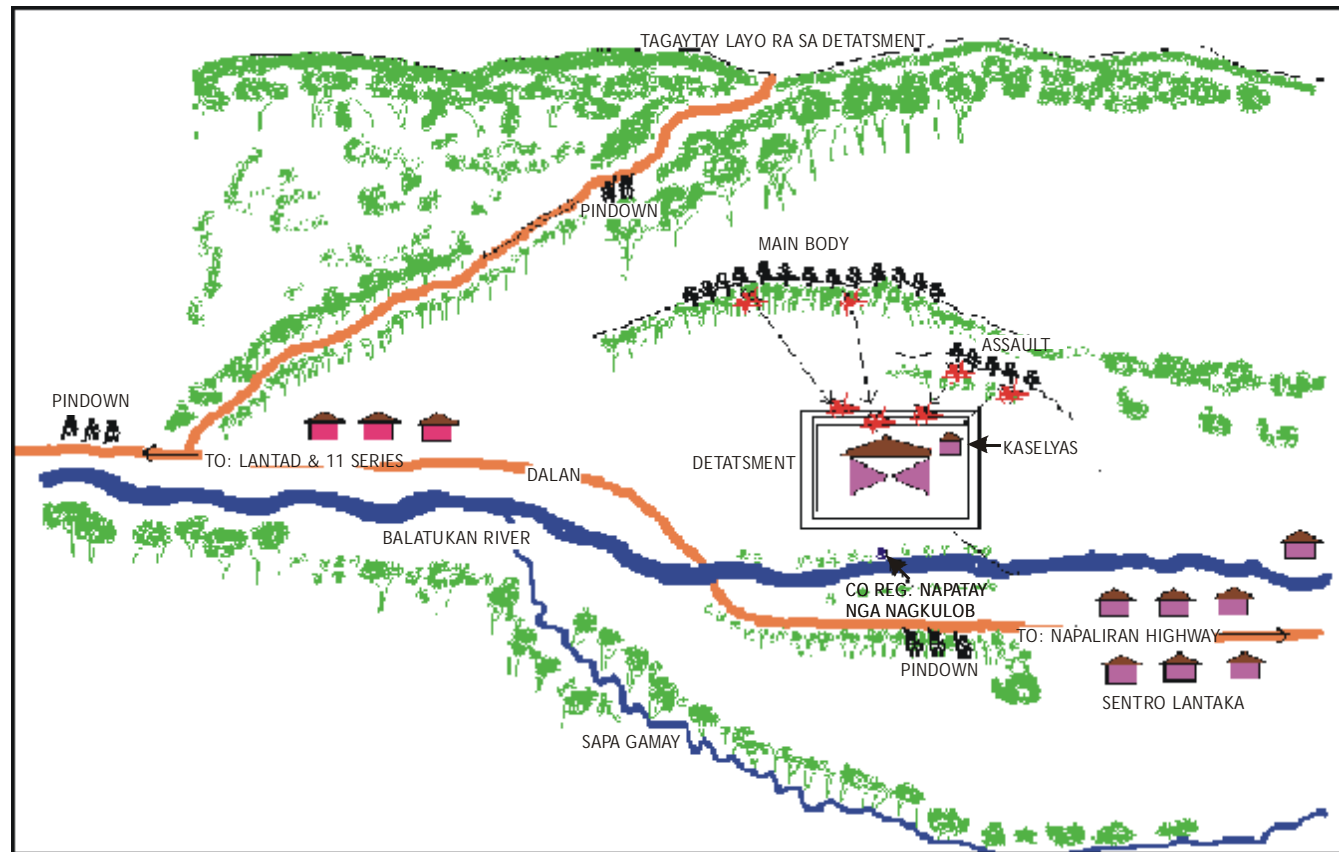
Lambigit niini, aron pamatud-an ang kabakakon sa tigpamaba sa 4ID nga si Col. Alamag sa pag-ingon nga ang duha ka defector sa 29<sup>th</sup> IB "gipatay" na sa NPA ang NDF Mindanao sa pagdumala ni Ka Oris naghimo og *press conference* tinambongan sa *tri-media* sa Butuan ug Davao kaniadtong Oktubre 5, 2003, ug nakita gyud mismo sa taga-media ang buhing lawas sa duha ka mga sundalong defector. **AK**

**BUKIDNON.** Kaniadtong Agosto 28, 2003, giatake nga walay buto sa usa ka platong yunit sa BHB ubos sa Ernesto Roa Command ang detatsment sa Cafgu didto sa Concepcion, Valencia City.

Naatol nga nangaon ang 13 ka mga Cafgu ug wala makamatikod sa BHB nga nagapalibot na diay sa ilang detatsment. Busa dihang gipangtionan na ang mga Cafgu wala kiniy nahimo gawas sa pagtahan sa ilang mga armas nga naglakip sa 1 ka M16, 6 ka M14, 6 ka Garand ug 2 ka Carbine. Nakompiska sab sa BHB ang duha ka mga VHF radios.

Usa sa mahukmanong *factor* sa kadaugan sa maong TO mao ang mainitong suporta sa masa. Alas 9:00 sa buntag nahitabo ang maong atake. Walay kaswalti sa duha ka tampi kay wala mosukol ang mga Cafgu. Niana nang pagkagabii miabot ang reimporsment nga mga sundalo gikan sa Camp Patag ug layo na kaayo nga nakaatras ang BHB. **AK**





## Ug nabasag ang taudtaod nga Kahilom

Hunyo 3, 2003 alas 9:17 sa buntag. Mibuak sa kahilom ang paka-paka sa pusil punting sa detatsment. Gireyd sa BHB ubos sa Eking Balacuit Command ang detatsment sa 9<sup>th</sup> IB/Cafgu sa Lantaka, Kibanban, Balingasag. Dugay nang gipangayo sa mga masa ilabina sa mga mag-uuma sa ibabaw nga mga sityo sa Kibanban nga bungkagon ang maong detatsment kay sa matag agi nila dala ang ilang produktong saging “pangayoan” o pagakuhaan ang ilang kita og P2.00 sa mga Cafgu ug regular.

Dugay nang wala makalunsad

og taktikal nga opensiba ang Front 4B. Mga pito na seguro ka tuig. Busa giplano pag-ayo sa BHB ang maong pag-atake. Dul-an sa usa ka bulan ang gihimo nilang pagpino sa ilang paniktik ginamit ang mga milisya ug CVO. Ang kahimtang sa kaaway sa sulod sa detatsment, sa kinatibuk-an gilangkuban sa 14 cafgu ug 2 regular nga may armas nga 1 ka M203, 1 ka M16, 6 ka M14 ug 8 ka garand. Apan ang kasagarang mag-duty 6-8 lang ka Cafgu matag gabii. Kung adlaw mas mogamay pa ang maggwardiya ngadto sa 3-4 ka Cafgu uban sa 2 regular. Ang detatsment may

3 ka apid sa koral ug may barricades apan walay foxhole.

Sa plano, kun duna lay 5 ka kaaway (4 cafgu ug 1 reg) banatan na kini. Reyd nga may buto. Gibanabana sa koman nga sa gidak-ong platon sa BHB igo na kini aron dugmukon ang dili alertong kaaway. Ang main body giplastar sa ibabaw ug nakapuntod nga bahin sa detatsment ug ubos gamay sa main body iplastar ang assault. Gipangplastar ang mga tim nga look-out/pindown sa dalan gikan sa 11 series, gikan Quezon ug atbang sa detatsment sa dalan gikan sa Banglay ug Napaliran. Diyes ngadto sa 20 minutos ang gitakda nga gidugayon sa sangka.

Sa aktwal na dili lang 5 ang kaaway. Walo ka Cafgu ang anaa ug usa ka regular kay natunong

## Kalamboan lang sa nagharing hut-ong ang mga programa sa gobyerno

Programa sa Eco-tourism. Programa sa pananom og kahoy SIFMA, CADC, Programa sa CARP. Mga plantasyon. Programa sa enerhiya. Pribatisasyon. Deregulasyon. Liberalisasyon. Kinsa ba ang nabulahan niini?

Tan-awa ang kahimtang! Ari kita sa mga mag-uuma. Adunay 13 milyon ka ektaryang yutang agrikultural sa nasud apan 7 sa 10 ka gagmayng mga mag uuma ang walay gipanag-iyang yuta. Bayente porsyento o dul-an sa 2.6 milyon ka yutang agrikultural ang gipanag-iya lang sa 9,500 ka Agalong Yutaan; pananglitan sa Negros ang yutang agrikultural anaa lamang sa pagkontrol sa 10 ka pamilya

Dakong bahin usab sa yutang agrikultural ang gipanag-iya sa mga agro-korporasyong sama sa DOLE (90,000 ektaryas); Tadeco (55,000 ektaryas); Phil. Packing Corporation (44,000 ektaryas) ug Del Monte (20,000 ektaryas). Padayon kining nagakadaghan dinhi sa Mindanao kay anaa ang Stanfilco, Marsman Pdrysdale, Diamond Farms sa Ayala, 3 ka plantasyon sa Dahitri (Japan) Davao Fruits, Hijo Plantation, Twin Rivers ug Palm Oil Plantations. Ang CARP usa lang ka palami-laming dekorasyon, mga pulong nga kinamayan aron ilaron ang mga mag-uuma. Hangtod karon nagpabiling walay katumanang programa ang CARP ug gani, ang

mga kayutaang kanhi giisyu isip CLOA, CLTs, narekonsentra balik sa mga kamot sa agalong yutaan.

Kaylap usab ang *land use conversion* ug *crop conversion* nga nagkonberter sa mga kayutaan ngadto sa laing kagamitan sama sa industriyal nga kagamitan. Kini ang ilang gihimo sa Phividec ug Hacienda Looc nga gikonberter ngadto sa *eco-tourism*. Kini lang duha mokabat na sa 13,000 ektaryas ang nakonberter. Anaa pa usab ang balaod sa NIPAs nga nagdeklara sa yuta isip *sanctuary*.

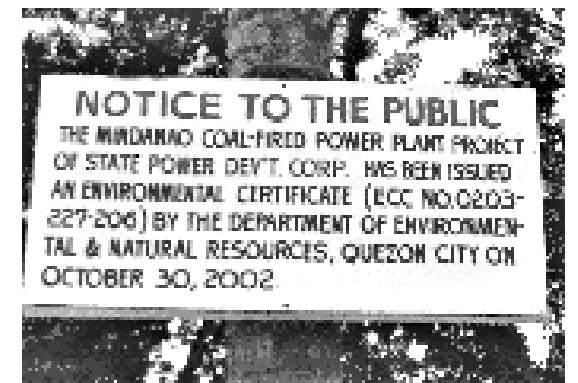
Gawas niini ania pa usab ang mga aplikasyon alang sa pagmina ug sa mga *logging concessions*. Anaa usab ang mga *government projects* sama sa San Roque *Multi-Purpose Dam* ug *Mega-Dam Project* sa Benguet ug Pangasinan. Anaa ang mga *Coal plant projects* nga pagatukuron usa na ang sa Misamis Oriental ug tulo ang sa Isabela.

Ang pagtukod sa Mindanao Coal-fired Power Plant—State Power Development Corporation sa Villanueva-Tagoloan imbes makatabang nakahatag hinuon og dili tiawng problema sa mga mag-uuma. Niini lang mokabat na sa 1,376 ka pamilya o dul-an sa 10,000 ka mga tawo ang direktang maapektahan.

Kini karon ang problema sa mga mag-uuma sa Villanueva ug Tagoloan, Misamis Oriental. Ang kawalay kaseguruhan sa ilang pagpuyo sa umaabot diin mawad-an na sila og yutang matikad. Busa samot nga nagkagamay ang yutang matikad sa mga mag-uuma. Samot usab nga magkagamay ang produksyon sa mais ug humay sa probinsya.

Sa pagtukod lang sa planta 43 ektaryas na dayon ang makibra sa yutang agrikultural nga gitamnan sa humay ug mais. Dugangan pa kini sa pagkonberter sa Phividec ngadto sa *eco-tourism* kuno. Lain na usab kining dugang sa madislokar. Dugangan pa gyud kini sa 56 ka pamilyang mangingisda sa Balacanas nga nagpakabuhi sa 1,200 ektaryas nga *fishing ground*. Kining maong *fishing ground* ang direktang maapektahan sa mogawas nga hugaw sa planta. Busa mawad-an na usab sila sa kapanginabuhian.

Anaa usab ang programang SIFMA nga makapadislokar sa mga mag-uuma sa Ginabsan, Buenavista, Agusan del Norte ug *army reservation* sa Mayapay, Butuan City (basaha ang lahi nga artikulo bahin niini). **AK**



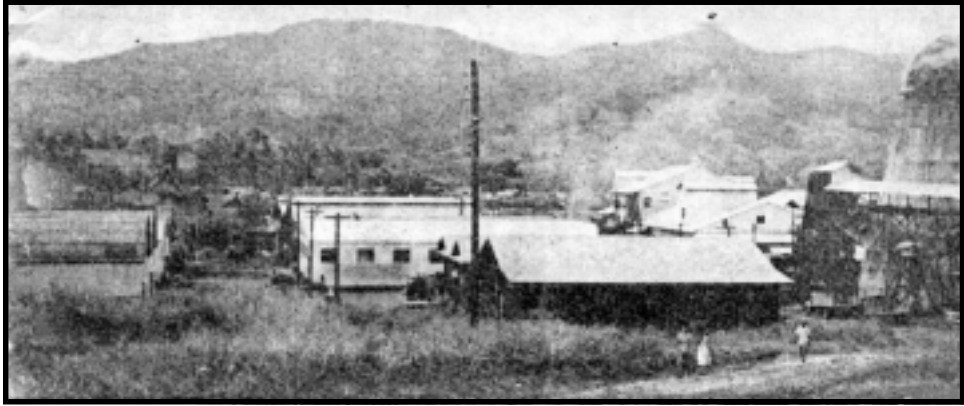


mapatuman ang desisyon sa Korte Suprema.

Sa tuig 2001 misalot si Atty. Felix Villacastin. Nagmaniobra aron makakuha og *special power of attorney* (SPA) gikan sa mga mamumuo.

Nakahimo'g Memorandum of Agreement (MOA) tali sa maneydsment sa Nalco nga ang iskema sa pagbayad mao ang mosunod: *cash payment* (10%); *property swap* (45%); *production sharing* (45%).

Wala kini dawata sa mga mamumuo. Gawas nga dili kini makiangayon, nabisto pa nga usa kini ka dakong ilad. Ang giingong kabtangan sa NALCO nga kuno bahin-bahinon sa mga mamumuo mao ang mga parsela sa yuta sulod sa TLA nga gawas nga sobrang gipresyohan, siyempre kutob ra usab sa gidugayon sa TLA ang epekto niini ug mawad-an kinig bili kun mohupas na ang TLA sa kompaniya karong 2007! Dili kini niya mahimong ipanghatag tungod kay nagpabilin kining kayutaang publiko. May parsela pa sa yuta nga sa 1994 pa nakuha na sa CARP pero gihanyag gihapon isip bayad ngadto sa mga mamumuo.



Hulagway sa bukid sa Nasipit nga naupaw na ang kalasangan, tungod sa paturagas nga paglogging karon tigbaw na lang ang nabelin.

Sa Oktubre 4, 2002 ang mga kanhi mamumuo sa Tungao pinaagi sa ilang organisasyon ang Tungao Workers Association (TUWAS), nag-inisyatiba paglunsad og *picket-rally* ug pag-okupa sa NALCO *compound* nga nahimutang didto sa Tungao, Butuan City aron mabati ang ilang mga yangungo. Apan ang maneydsment sa kompaniya nga silang Arsenio Pineda, Isidro Cuaresma ug Rogelio Galeon naghunaw ug wala magbale-bale. Hinunoa naghimo kini og *delaying tactics* pinaagi sa gihimong *dialogue* niadtong Nobyembre 9, 2002 tali sa TUWAS ug ni Atty. Monico Jacob diin mitambong silang Pineda, Cuaresma ug Galeon. Atubangan sa mga opisyaes ug mga membro sa TUWAS ug sa suportang grupo niini, arbitraryong miingon si Jacob nga kuhaon ang 40% isip *operational expenses* kuno gikan sa mahalina nga kabtangan sa kompanya ug

ang mabilin maoy bahin-bahinon sa tanang mga *claimants*. Gisupak kini sa TUWAS.

Busa tungod sa kalisod ug sa kadugay na sa panahon nga walay positibong tubag sa ilang mga demanda, ang mga mamumuo nakadesisyon pagpamaligya sa mga *scrap metal* aron bisan gamay dunay ilang mapupho kaysa isalig kang Jacob nga seguradong mumho na lang ang ilang madawat kung ugaling naa man. Ang mga opisyal sa PNP misakay sab pinaagi sa pagpangayo og tong. Gisulayan usab panghinadlok sa maneydsment ang mga mamumuo pinaagi sa pagpasaka og kaso nga *“qualified theft”* sa mga lider sa TUWAS.

Apan bisan pa niini, determinado ang mga mamumuo sa pagpadayon sa ilang pakigbisog batok sa NALCO. **AK**

nga nag-ayo sila sa ilang koral. Nagkonsultasyon ang koman unsay buhaton. Gidesisyonan nila nga banatan na lang kay gilauman nga sa unang *volley of fire* matarantar ang mga Cafgu nga naa sa gawas ug layo ra sa ilang pusil. Kun dili sab nila idayon mahibaloan lang gihapon sila sa kaaway kay upaw man ang dalan nga atrasanan ug daghan ang mga tawo ug kabalayan ang malabyan.

Tuod man sa pagsugod gyud sa pagrapiado sa BHB nangatarantar ang mga Cafgu ug nag-isig panagan biniyaan ang ilang CO ug usa ka Cafgu nga mao na lay nagpabiling misukol. Mokabat sa 30 minutos kapin ang sangka. Dihang naigo sab ang Cafgu midagan kini ug mitago sa kasilyas. Ang CO na lang ang nabilin ug siya ang gilusak sa mga bala sa BHB.

Ang CO sab nga grabeng samaron wala makalahutay ug miipsot nga nagbarag-barag pagawas sa koral sa luyo nga bahin. Didto ra siya mabugtoi sa gininhawa sa dal-as diin nadatogan sa iyang lawas ang iyang M203. Resulta: patay ang CO ug samaron ang usa ka Cafgu. Sa bahin sa BHB usa ang naigo sa bukton apan dili grabe. Naklining ang 13 ka hpr (5 ka M14 ug 8 ka Garand), mga bala, pack ug uniporme.

Miabot ang reimporsment sa kaaway gikan sa Camp Evangelista niana nang pagka-gabii ug halayo na kaayo ang BHB. Pwerteng lipaya sa mga masa ilabina niadtong nakatilaw sa pangurakot ug pagpanghagis sa mga Cafgu. **AK**

**AGUSAN DEL SUR.** Oktubre 18, 2003 sa mga alas 7:00 sa buntag, giambus sa usa ka platong yunit sa BHB ang nagpatrolyang mga tropa sa 29<sup>th</sup> IB ug Cafgu didto sa barangay Berseba, Bayugan. Napatay sa maong opensiba si Pfc Arabes ug Cafgu Dictahan. Naklining sa maong aksyon ang usa ka M16, usa ka .45 kalibreng pistola ug usa ka M14. Gitunong kining maong taktikal opensiba panahon sa pagbisita ni Bush sa Manila isip dugang pagpakita sa pagsupak sa katawhan sa mga palisiyang agresyon sa US. **AK**

**PTFI subling  
gipahamtangan of silot**

Niadtong Hunyo 17, 2003 sa may alas otso sa buntag gipakanaog ang maong punitibong aksyon nga gilunsad sa usa ka iskward sa Bagong Hukbong Bayan. Resulta, nasunog ang makina lamang ug wala maugdaw ang maong trak tungod kay may niabot nga toyota 4x4 nga gituohan sa mga BHB nga mga niresponde nga mga kaaway.

Kapila na kahigayon nahitabo ang maong pagsunog ug pagkompiska sa kabtangan sa maong kompaniya apan wala gihapon silay gihimong aksyon pagtubag sa ilang obligasyon. Apan human sa maong pagsilot ang ilang negosyador nangita dayon og kontak o linya aron sa pagpakigsabot sa takdang panahon sa pagbalik negosasyon kalambigit sa obligasyon nilang rebolusyonaryong buhis. **AK**

**CAGAYAN DE ORO.** Sa Oktubre 11, 2003 usa ka *Peace Forum* ang gilunsad didto sa Grand Caprice Restaurant sa Lapasan. Ang tulo ka mga *speakers* gikan sa kaulohan mao silang Capt. Rene Jarque nga namulong mahitungod sa korapsyon sa armed forces, si Navy Capt Danilo Vizmanos nga mihisgot sa kasamtangang politikanhong sitwasyon ug ang implikasyon niini sa Mindanao ug si Atty Roel Pulido nga mihisgot mahitungod sa nabilanggo niyang kliyente (Lt SG Antonio Trillanes, ubp) ug sa perspektiba sa Oakwood Mutiny. Gitambongan kini sa mga hatungang pwersa ug sa mga progresibo'g panghunahuna nga mga indibidwal. **AK**

**CAGAYAN DE ORO.** Oktubre 24, 2003. Tulo ka membro sa JUSMAG nga mga Amerikano ang ania sa CDO isip kabahin sa ilang Civil Military Operations. Motabang kuno sa *construction* sa mga *projects*. Nag-anam na og kuyanap ang ilang papanghilabot sa atong pangsulod nga mga suliran. Kontra-insurensya ang nag-unang katuyoan nila ug takoban lang kining ilang pagtabang kunohay sa konstruksyon sa mga proyekto. Makapatay na gyud ta og Kano dinhi. **AK**

**KAUSWAGAN, CDO.** Disiotso (18) ka pamilya ang napapha sa ilang gipuy-an sa Zone 3 Scions sa Kauswagan kay i-*demolish* sa tag-iya sa yuta ang ilang mga kabalayan. Kini ang ilang sayong pinaskohan sa gobyernong maki-agalong yutaan, makilangyaw ug itoy. **AK**



Korapsyon sa urios college

**BUTUAN CITY.** Ang organisasyon sa faculty ug mga empleyado uban sa *student government* ug publikasyon sa Urios College mikwestyon sa mga pagpamalit sa presidente sa eskwelahan nga si Bishop Juan de dios Pueblos ginamit ang pundo sa eskwelahan.

Ang Urian editor-in-chief Joan Libarios, Student Supreme Goernment president Marlon Labis ug UC Faculty and Employees Association president nga si Zenaida Azura nangayog katin-awan kun duna bay mga “kalapasan sa palisiya sa eskwelahan” ang nahimo kabahin sa gihimong pagpamalit.

Ilang gi-alegar nga walay usa

sa gipamalit ang gibalhin sa ngalan sa eskwelahan. Pipila niini mao ang mosunod:

1. Usa ka parsela sa *riceland* sa Purok 1, brgy Marcelina, Bayugan ADS nga may gidak-ong 5 ka ektarya nga gipalit sa kantidad nga P520,000.00.
2. Usa a parsela sa yuta nga gitamnan sa Falcatta didto sa San Toribio(karon Anolingnan), Esperanza, ADS nga may gidak-ong 59,243 ektaryas sa kantidad nga P150,000.00.
3. Usa ka parsela sa yuta didto sa Pigdaulan Butuan City aron kuno *extension* sa Urios College.
4. *fishpond* sa usa ka lugar sa Agusan del Norte. **AK**

Pipila ka kasayuran kabahin sa Philippine Navy

Officers: ----- 1,687  
EP Marines: ----- 10,561 (387 officers and 7,142 EP)  
Budget: ----- P 601,191,000.00  
Patrol ships: ----- 14/3  
Patrol boats: ----- 35/10  
Transport ships: ---- 9  
Auxilliary ships: ----- 8/2  
Patrol Craft: ----- 32/17  
Service craft: ----- 19/9  
Aircraft: fixed wing: 9/4  
Rotary: ----- 5/2  
Operational Readiness:  
\*ships 38.5%  
\*aircraft 42.8%

Ang iyang katakus nalimita lang diha sa *Surface Warfare, Naval Gunfire Support, Amphibious Warfare, Sealift Operations, Domestic Sea control* ug *Search and Rescue*. **AK**

Makapa-alarma nga timailhan sa komersyalisasyon sa Bt corn

**GENERAL SANTOS CITY.** Ang direktor sa Social Action Center sa Diocese sa Marbel miingon



nga ang paglakip sa Bt corn diha sa rehistrasyon isip pestisidyo nga giisyu sa Fertilizer and Pesticide Authority nagpamatuod lang sa kapeligro sa maong produkto; nga tinuod gyud diay nga nagbaton kini og hilo.

Gipasibaw ni Sr Susan Bolano nga ang posibleng hinungdan sa impeksyon nga nasinati sa mga lumulupyo sa Sityo Kalyong, Landan, Polomolok South Cotabato nasubay sa makahilo nga elemento sa *genetically-engineered* nga tanom. “ang hilo nahimo nang kabahin sa atong gikaon pinaagi sa Bt corn.”

Kaniadtong Agosto 8, 2003, usa ka gatos ug unom ka mga lumad ang nagpatsek ap a hospital tungod sa impeksyon sa *pollen* sa 60-diyas nga Bt corn nga gitanom didto sa sityo Kalyong. Nasinati nila ang pagpanakit sa tiyan, pagsukasuka, labad sa ulo, sip-on ug ubo ug *skin allergies*. **AK**

na ang pagpanghasi sa mga Lumad. Gawasnon nang nakatikad sa yuta ang mga *settler*. Gani nakabaton sila og yutang matikad ilabina sa kabukiran sa Butuan, Las Nieves ug Buenavista. Usa kini ka kadaugan sa pagpatuman sa agraryong rebolusyon isip mao ang nag-unang unod sa demokratikong rebolusyon sa katawhan. Sa han-ay sa mga lumad milig-on ang pagdepensa sa yutang kabilin ug napabarog ang rebolusyonaryong gobyerno.

Ang kahimtang karon

Sulod sa 49 ka tuig nga operasyon hangtud sa iyang pagsira niadtong ulahing bahin sa tuig 1995, igo-igo gyud ang gidugayon sa ilang operasyon paghakot sa mga komersyal ug pinakamaayong klase sa kahoy nga gitumod ngadto sa US, Japan ug Australia. Pwerte ka daku nga ganansya ang nahakop sa NALCO sa ilang pagpahimulos sa nasudnong bahandi sa nasud ug sa kusog pamuo sa mga mamumuo. Tinuod nga nakahatag kini og kapanarbahoan, apan gamay ra kaayo ang suholan nga gihatag niini sa

mamumuo, itandi sa ilang mahakop nga ganansya. Sa tuig 1947, tag-P2.00 pa lang ang inadlawng suholan. Sa panahon sa pagsira sa 1995, tag-P80.00 ra ang sweldo sa mga trabahante matag adlaw.

Ang mamumuo mao ang naghago gikan sa pagputol sa kahoy, pagproseso niini aron mahimong tabla didto sa *saw-mill*, paghimo’g lawanit ug veneer, hangtud na sa pagkarga sa barko alang sa pagtumod. Apan karon naghامoy sila sa tudlo sa kalisod. Sa dayong pagsira sa kompanya niadtong tuig 1994-1995, ang mga mamumuo paspas nga gipatrabaho nga wala klarong sweldo. Igo lang sila hatagan og ginagmay nga *cash* matag semana nga kulang pa gani sa pagkaon aron makapadayon sa pagtrabaho adlaw-adlaw. Gutom ang pamilya ug nakaundang pag-eskwela ang mga bata.

Sa dayong pagsira sa kompanya, ang

maneydsment may bayronon ngadto sa mga mamumuo nga mokabat sa P294 milyones. Kini naglakip sa ilang mga *back-wages*, apil na ang P74 matag adlaw nga *retro-active wage increase, 13<sup>th</sup> month pay* ug uban pang mga benepisyo. Mokabat sa P 74,423,722.00 ang kubrahonon sa mga mamumuo sa Tungao apil na ang sa mga kaswal.

Sa tuig 1996 – 1998 mipasaka og kaso ngadto sa reaksyonaryong korte ang mga mamumuo sa NALCO aron mabayran sila sa ilang *claim*. Sa Abril 27, 1998, mipakanaog og desisyon ang Korte Suprema sa reaksyonaryong gobyerno nga “*final and executory*” nga nagmando nga bayran sa maneydsment sa NALCO ang mga mamumuo. Apan hangtod na lang karon walay nahitabo. Sukad sa 1998, daghang hugna sa *dialogue, picket-rally* ngadto sa DOLE ug delegasyon ngadto sa Manila ang nahimo aron lang



Hulagway sa logging area.





Hulagway sa log pond sa NALCO.

Gibanabana sa pagkakaran nga may 16,250 ka pamilya nga molangkob sa 97,500 ka populasyon ang apektado (mag-uumang lumad ug *settler*) diin 5,232 niini mga kanhi mamumuo sa NALCO ug ALCO ug ang regular niini 2,232 samtang ang kaswal 3,000.

Ang mga produkto niini naglakip sa *sawn lumber*, lawanit, *plywood* ug *veneer* nga nag-unang gitumod sa mga nasud sa US, Australia ug Japan nga girepresentahan sa Fuji Trading Lumber Company. Sulod lang sa napulo ka tuig nga *logging operation* sa NALCO nahitalay kini isip ikatulong *dollar earner* sa tibuok nasud.

Sa tuig 1988, nahagba ang industriya sa kahoy. Sunod-sunod nga nagsira ang mga planta, *sawmill* ug

bandsaw sa syudad sa Butuan ug silingang mga kalungsuran. Apan nakapadayon pa pag-operate ang NALCO sulod sa pila ka tuig. Nagsira kini niadtong ulahing bahin sa 1995 human sa 49 ka tuig nga *logging operation*. Niining panahona ang katapusang Field Manager mao si Mr. Arsenio Pineda.

Dihang nagsugod pag-operate ang NALCO sa iyang *logging concession* sa lapad nga kalasangan, anaa na daan ang mga lumad nga Higaonon nga malinawong nanimuyo ug nagpatuman sa ilang sistema sa ekonomiya, politika ug kultura. May mga *settler* na usab nga nag-uma diha sa prontera sa komunidad sa mga lumad.

Bangis nga gidid-an sa pag-uma ug pagpanginabuhang mga Lumad ug *settler*

dinhi. Gihasi ang mga nanimuyo ug nag-uma sa mga gwardya sa konsesyon ilabina sa hepe niini nga si Capt. Bucoy. Gipangdakop ang mga nag-uma ug gipangompiska ang ilang mga kahimanan sa panguma sama sa kabaw, daro, hatsa, guna ug uban pang kahimanan. Gipangdaut ang ilang mga tanom. Ang ilang mga balay gisunog, *gi-chainsaw* ug may gibuldos. Walay giilang sagrado ang mga guwardiya. Bisan ang kapilya sa Kabayugan, Simbalan, Buenavista gibuldos kay tamnan sa *Albizzia Falcatta* alang kuno sa ilang *reforestation*. May pipila sab ka mga babayeng lumad ang gilugos sa mga bangis nga gwardya sa konsesyon.

Tungod niini nga kahimtang, mainitong gidawat sa katawhan ang rebolusyonaryong kalihukan dihang miabot kini niadtong 1974. Paspas nga nakapalapad ug nakapalig-on ang Bagong Hukbong Bayan sa mga baryong naabot niini. Mas mihugot ang relasyon sa katawhan ug Bagong Hukbong Bayan dihang nasilotan niadtong tuig 1978 ang bangis nga hepe sa gwardya sa konsesyon nga si ex-PC Capt. Bucoy.

Sukad niadto naundang

## Balita sa Mindanao

**SAN FERNANDO, BUKIDNON.** Kani adtong Agosto 5, 2003 malampusong gi di s-armahan sa PBC 1 ang detatsment sa Cafgu di dto sa Matupi. Walay buto nga nati gayon sa maong reyd. Naklini ng sa BHB ang 5 ka ripleng Garand, 1 ka Carbine ug 1 ka Springfield. Human ma-edhi ang mga Cafgu luwas nga miatras ang BHB. **AK**

**LANAO DEL NORTE.** Kaiadtong Hulyo 14 gi silotan sa BHB sa Front sa Lanao si Lando Dagatan nga usa ka military asset ug daghan na'ng krimen nga nahimo didto sa Barangay Tulatulan, Kapatagan. **AK**

**SURIGAO DEL SUR.** Malampusong napahi gayon ang *coverage* sa ABS-CBN sa kalihukan sa BHB sa usa sa kabukiran dinhi nga gipahigayon sa NDF Mindanao *spokesperson* nga si Ka. Oris. Gisalida kini sa ABS-CBN TV nasyonal sa programa niining Special Assignment sa mga alas onse sa gabii kani adtong Nobyembre 5, Miyerkol es sa gabii. Gipakita sa maong *video footage* ang BHB in Action diha sa pagpanambal, paghi mog *drilling*, pagproduksyon, propaganda, uban pa. Giinterbyu usab ang pipila ka kauban gawas ni Ka Oris, silang ka Bong ug uban pang mga kauban. **AK**



Wala nay bag-o ug makakugang sa pag-anunsyo ni Gloria Macapagal-Arroyo sa paghukom niya nga molansar sa moabotay'ng eleksyon 2004. Dugay nang nahibaw-an kaayo sa tibuok katawhan ang iyang pagkagumon sa gahum nga iyang hingpit nga gipahimuslan. Busa gitalikdan na siya sa mga kanhi niyang kaalyado nga nakaamgo. Kinutlo gikan sa Ang Bayan Oktubre 7, 2003

## TIAW-TIAW LANG



Usa ka Kano miuban sa usa ka Safari didto sa Eastern Africa. Sa kamulo niyang sugok-sugok sa kalasangan nabulag siya sa iyang mga kaubanan. Apan nalinga kaayo siya kay nakakita man siya og leyon. Sa tumang kahinam, gi-saytan dayon niya ang leyon sa iyang shot gun. Apan sa tumang kadimalas, wala kini mobuto. Sa pagkakita sa leyon kaniya suko kaayo kining midasmag kaniya nga humahambat na. Misutoy pagdagan ang Kano nga pwerteng luspara. Apan mas kusog man ang leyon modagan naapsan gyud siya. Miluhod na lang siya piniyong ang mga mata ug nag-ampo. Matod pa sa Kano "Diyos ko lamdagi intawon ang hunahuna sa leyon. Ayaw intawon itugot nga iya akong kan-on. Isaad ko kun makabalik ako sa Amerika dili na ako manaugdaog sa akong isigkatawo". Taud-taod ang pagluhod niya ug natingala siya nga wala man siya hilabti sa leyon. Busa gihinayhinay niya pagbuka ang iyang mga mata ug sa iyang kahingangha, nakita niya ang leyon nga nagluhod ug morag nag-ampo sab,; ang iyang pangunahang mga tiil gitabon sa iyang nawong.

Sa tumang kalipay misinggit siya ug "Diyos ko salamat kaayo nga gidungog nimo ang akong pag-ampo". Kalit nga misinghag ang leyon ug miingon, "Hilom! kay nangadye pa 'ko sa dili pa mokaon". **AK**



## AFP-PNP pasista na, landgrabber pa!

Ang *army reservation* sa Agusan del Norte nga anaa bukid sa Mayapay mokabat sa 2,036.36 ektaryas nga nalangkob ang mga baryo sa Bonbon, Bit-os, Nongnong, Bitan-agan sa syudad sa Butuan ug Sangay ug Olave sa munisipalidad sa Buenavista. Dakung bahin niini adunay mga kaumahan sa mga mag-uumang nagpuyo ug nangingabuhing niining bukir. Ang 4<sup>th</sup> Infantry Division sa AFP nga nakabase sa Cagayan de Oro mao ang partikular nga nagsilbing tag-iya kintahay sa maong *army reservation*.

Ang mga nagpuyo ug nag-uma nga nasulod sa maong *army reservation* sama didto sa Tapnigue, Sangay, Buenavista, Agusan del Norte nagahatag og bahin sa abot o abang sa mga mag-uuma ngadto sa AFP pinaagi sa ilang piyado sa lokalidad. Apan niadtong ulahing mga tuig sa dekada 70 nagkalapad ug nagkalig-on na ang rebolusyonaryong kalihokan ug BHB niining lugara ug miundang na paghatag sa abang ang kadaghanan sa mga mag-uuma ngadto sa piyado sa AFP. Apan nagpabiling walay kasegurohan ang mga mag-uuma sa ilang yutang giama ug gipuy-an.

Niining sayong bahin sa tuig sa 2003 pormal nga giplastar sa AFP ang Diamond Division Training Area nga naglangkob sa 700 ektaryas kapin ug anaa nakabase sa Tapnigue. Ang direktang apektado mao ang 100 kapin ka bubong o 500 kapin kun kulang ka mga tawo. Ang mga tanom sa mga uma adunay kalubihan, mangga, saging, cacao, mais, lagutmon o duma, kape, marang, lansonas, lemonsito, ug uban pa. Simpleng gipatawag sa AFP ang mga mag-uuma pinaagi sa ilang ginatawag nga pulong-pulong ug sa walay kukaulaw gipahibalo ang mga tawo nga ilang kuhaon na ang yuta kay ilang gamiton. Daghan ang mireklamo ug nangutana kung

bayran ba ang ilang mga tanom pero igo lang gitubag sa AFP nga ang bayad mao na kadtong wala nila paghatag og abang sa milabayng mga tuig.

Sa pikas bahin, ang PNP wala sab magpalupig sa AFP sa pag-ilog sa yuta sa mga mag-uuma o paghikaw sa kapanginabuhian sa masa. Sa baryo Ginabsan, Buenavista, Agusan del Norte gilunsad sa PNP niining Oktubre 2003 ang ilang proyekto nga ginatawag og SIFMA o Socialized Integrated Forest Management Agreement nga mokabat sa 1,340 ektaryas. Kung mapatuman kini nga proyekto mahimong plantasyon na sa mga kahoy ang maong kayutaang giama nga may mga tanom nga lubi, saging, mangga, mais ug lagutmon ug ang PNP na ang manag-iya sa yuta sa 100 kapin ka bubong nga nasakop sa pito ka sityo sa baryo Ginabasan ug matukod ang mga balay para sa PNP ug ubang negosyo nila.

Gipasiatab pa ni Heneral Olario sa PNP nga dili lang daw PNP ang mabulahan kay ang mga mag-uuma maoy kuhaon nga trabahante. Gidugang pa niya nga matabangan sab daw ang katawhan batok sa NPA nga nagsige daw og pangayo og buhis sa masa sa maong baryo. Gihadlok pa sa maong heneral sa PNP ang mga masa nga kung mosupak sa maong proyekto paadtoan og mga Scout Rangers.

Kusganong gisupak sa katawhan sa baryo Ginabsan ang maong proyekto lakip na ang kapitan ug mga konsehal sa baryo ug sa mga lumadnong datu. Gilunsad sa mga masa ang direktang pakig-atubang sa PNP apan wala motunga ang mga representante o opisyal sa PNP lakip si Heneral Olario wala mopakita kay seguridad man gyud nga mabutyag ang ilang dautang laraw, mga pangilad ug pagpanghadlok ilabina kay tambongan sa mga taga-media.

Mapakyas lang ang dautang laraw sa AFP-PNP kun mapalig-on ang rebolusyonaryong kalihokan sa maong mga lugar ug hugot nga magkahiusa sa pagpaasdang sa ilang makatarunganong pakigbisog. **AK**

Hulagway sa power barge sa nasipit



## NALCO migusbat sa kalasangan katawhan nag-ilaid sa kalisdanan

Ni Ka. Noemie Esparagoza

Ang Nasipit Lumber Company (NALCO), usa ka kanhi lig-ong haligi sa industriya nga nakabase sa kahoy sa Caraga Region. Nagsugod ang *logging operation* niini human sa Ikaduhang Gubat sa Kalibutan niadtong Abril 21, 1946. Gipanag-iyahan kini sa usa ka American National nga si G "Bill" Mears, diin mao usab ang General Field Manager hangtud sa tuig 1966 ug sa iyang Pilipinong kasosyo o *dummy* nga si Don Carlos P.

Fernandez usa ka Dakung Burgesya Komprador.

Nalangkob sa Timber License Agreement (TLA) sa NALCO ug sa Anakan Lumber Company (ALCO) ang 171,790 ektaryas nga kalasangan sa 65 ka kabarangayan sa lungsod sa Esperanza, Agusan del Sur, sa Las Nieves, Buenavista, Nasipit, Carmen, tanan sa Agusan del Norte ug pipila ka baryo sa Butuan City. Sa laing bahin, ang igsoon niining

kumpanya nga Anakan Lumber Company (ALCO) may *concession area* usab nga naglangkob sa kalasangan nga sakop sa Gingoog City ug Claveria, Misamis Oriental. Ang NALCO may *logging camp* sa Florida, Las Nieves ug Tungao, Butuan City. Samtang ang ALCO may *logging camp* sa Anakan, Gingoog City. Ang TLA sa ALCO matapos karong Hunyo 30, 2004 ug ang sa NALCO matapos sa Hunyo 30, 2007.





## 1. Oriental Herbal Medicine (OHM)

Sangkap:

1. ½ kg. Luy-a (maayo kung pinanitan na ayha timbangon)
2. ½ kg. Ahos (maayo kung pinanitan na ayha timbangon)
3. 1 botelya Beer Grande (pangtabang sa *fermentation process*)
4. 1 botelya Ginebra San Miguel (12 oz)

Pamaagi:

1. Dukdukon ang luy-a ug ahos
2. Ibutang sa limpyong sudlanan (dili plastic)
3. I-istak sulod sa 15 ka adlaw ayha gamiton

Pwede tib-ogan og Gin kung nahurot na ka-usa ayha mopuli sa luy-a ug ahos.

Kagamitan:

1. Tawo: panghaplas sa panuhot, butod sa tiyan, takig: sa hilanat, mahimong tumaron – 1 kutsara 3x a day
2. Hayop: 1:3 ang *medication*

## 2. Calcium Phosphate

Sangkap:

1. Pwede tanang bukog (karne, isda)
2. Pwede sab kabhang sa itlog
3. Sukang tuba nga walay tungog

Pamaagi:

1. Sunogon ang bukog pero dili

ipaabot nga maabo.

2. Kung bugnaw na, isulod sa sudlanang bildo o banga ug buboan sa suka. 1 kg. nga bukog/3 gal. nga suka.
3. I-istak *at room temperature* sulod sa 30 ka adlaw.

Paggamit para sa hayop:

- Imnonon: 2 kutsara sa matag litro nga tubig.
- Bahog: 1 ka litro sa matag 50 kgs nga *feeds*

## 3. Fish Amino Acid (FAA)

Sangkap:

1. Sulod sa ginhawaan sa isda apil hasang o pwede sab ang tibuok isda mismo.
2. Kinugay o brown sugar
3. Bildong sudlanan

Pamaagi:

1. Tadtaron sa pino ang sulod sa ginhawaan sa isda o ang tibuok isda
2. 1:1 ang *mixing* sa isda ug asukar
3. Isulod sa sudlanan ug ibutang sa lugar *at room temperature* sulod sa 15 ka adlaw.
4. Ihatag sa baboy o manok pinaagi sa pagsagol niini sa bahog. Segurohong mahatagan ang matag usa og 1 ka kutsara kausa kada adlaw.
5. Sa bahog sa manok, mahimong tingbon pagsagol sa *feeds* – ¼ kg/sako nga motimbang og 50 kgs.

## 4. Fermented Plant Juice (FPJ)

Sangkap:

1. Pilion ang mga tanom nga kusog motubo sama sa saha sa saging (wala pa mobukhad ang dahon), dabong sa kawayan, tangkong, cactus (dili ang tres/kwatro kantos).
- ang saha, dabong ug tangkong maayong matrabaho sa sayo sa buntag sa dili pa mosidlak ang adlaw. Sa cactus, bisan unsang orasa.
2. Kinugay o brown sugar

Pamaagi:

1. Kung saha o dabong ang gamiton, tangtangon una ang mga gahing parte ayha adlip-adlipon og nipis. Dili na hugasan.
2. Kung tangkong, adlip-adlipon sa tag-medya purgada. Dili na hugasan.
3. Sagulan sa asukar sa *ratio* nga 1:1 sa timbang.
4. Isulod sa limpyo, uga ug bildong sudlanan. Takloban og papel ug bugkosan sa lastiko.
5. Pasagdan sulod sa 15 ka adlaw *at room temperature* nga dili matandog-tandog.

Kagamitan ug paggamit:

Tungod kay *growth hormones*, *growth enhancer* kini. Ang duga ang gamiton nga pang-spray o bisbis. Ang *mixing* 1 kutsara/1 litro tubig. **AK**



## Kaswalti ug galastuhan tabangan, pero sa kaayohan walay labot ang uban

Maru ug tuso gyud kaayo ang US. Dihang nabatyagan na niya ang sakit sa iyang pag-okupar sa Iraq nagpanawag na siya sa UN aron patabang sa pagpas-an sa mga galastuhan ug kaswalti samtang solo niyang gikumkom ang mga kaayohan.

Sa tag-\$1 bilyon matag semana nga galastuhan sa iyang pag-okupar sa Iraq dugangan pa sa halos kada adlaw nga dunay mapatay nga usa ka tropang Amerikano mitiyabaw na ang US ug nagpanawag na og tabang. Gibana-bana ni Ka JMS nga kun moabot ang iyang kaswalti og 500-1000 seguradong moalsa na ang katawhang Amerikano sama sa nahitabo kanhi sa gubat sa Vietnam. Tinuod kaayo kini kay sa milabayng Oktubre 25, bayente mil ka mga katawhang naggikan sa lainlaing estado sa US ang nagmartsa aron hunungon na sa US ang pag-okupa sa Iraq. Ug sa Oktubre 26, usa ka koronel sa US army ang napatay na usab dihang gibombahan sa mga gerilyang Iraqi ang usa ka building.

Dako kaayo ang galastuhan niya sa nakatag niyang mga tropa sa 140 ka mga nasud sa kalibutan diin anaa sa 25 ka mga nasud ang pinakadagkong deployment. Pipila niini mao ang sa Iraq nga mokabat sa 140,000 ka mga tropa; sa Uropa, 36,000; sa Afghanistan, 9,600; sa South Korea, 31,460; sa Pilipinas, 1,500; sa Kosovo, Bosnia, 5,150; sa Guantanamo, Cuba, 1,550; ug sa Sinai Peninsula, 750. **AK**

**THAILAND.** Katiguman sa APEC kun Asia-Pacific Economic Conference gigamit lang ni Bush aron palig-unon ang iyang kampanya sa 'terorismo'. Ang mga membro sa APEC mao ang Australia, Brunei, Canada, Chile, China, Hongkong, Indonesia, Japan, Malaysia, Mexico, New Zealand, Papua New Guinea, Peru, Philippines, Russia, Singapore, South Korea, Thailand, US ug Vietnam.

Apan bisan pa sa pagdomina ni Bush wala magpabitin si Mahathir sa Malaysia kinsa mibanat gyud batok sa globalisasyon ug sa palisiya sa US sa Middle East.

Gisaway usab sa usa ka mantalaan sa Thailand ang kamahal sa biste nga gisul-ob sa mga delegado nga sumala pa mokabat sa 110,000 baht (\$2,760) o \$500 nga labaw kay sa kitaon sa usa ka Thai sulod sa usa ka tuig. Mokabat sa usa ka bulan sa 5 ka tawo ang pagtrabaho sa 3 ka metros lang sa maong tela.

Ang abereyds nga kinitaan matag tuig sa matag Thai mokabat lang sa \$1,960, busa bisan kun motrabaho pa sila sa usa ka tuig dili gihapon sila makapalit sa maong biste. **AK**

## Ford Genk (Belgium) nagrali

Mokabat sa 15,000 ang anaa sa kadalanan sa Genk niadtong Sabado sa Oktubre 18, 2003. sa amihanang bahin sa Belgium, liboan ang gikan sa Ford ug sa iyang mga *subcontractors*, ang uban kuyog sa ilang mga pamilya. Ang katawhan sa mga



Hulagway gikan sa WPB website.

silingang syudad diin nabalaka nga mawad-an sa ilang trabaho ug ang kaugmaon sa ilang mga anak. Ug daghan pang delegado nga naggikan sa lain-laing dapit sa nasud, naglangkob sa tanang sector, gikan sa mga pribadong kompanya ug sa mga pampublikong buhatan.

Ang aksyong masa miulbo human modisisyon ang Ford nga palagputon ang 12,000 ka mga mamumuo: 3,000 sa Genk, Belgium; 1,700 sa Germany ug sa ubang bahin sa Amihanang America. Didto sa Genk, usa ka komunidad sa mamumuo nga nahimutang sa probinsya sa Limburg sa nasud sa Belgium, ang 9,000 nga mga mamumuo sa Ford nakigbisog nga dili palagputon ang 3,000 sa ilang mga trabaho ug nga dili mawagtang ang liboan ka trabaho sa mga *subcontractor* nga kompanya. Ang Workers' Party sa Belgium mipahigayon sa internasyonal panawagan sa pagsuporta sa mga mamumuo sa Ford Genk. **AK**



Hulagway gikan sa WPB website.





BHB

IN ACTION!